

Norske medisinerere i Danmark 1945–55

I september 1945 reiste 120 norske studenter til Danmark for å begynne sitt medisinske studium. Bakgrunnen var at det ville bli legemangel i Norge etter krigen.

Oppgitte interessekonflikter: Ingen

Carl Severin Albretsen

Kalkfjellet 13
1387 Asker

Da freden kom i mai 1945, var mange av undervisningslokalene ved Universitetet i Oslo preget av å være brukt av okkupasjonene. Mange skulle ta opp igjen sine avbrutte studier, og studenter fra de to siste krigsår banket også på universitetets dør. I tillegg forventet man at ca. 150 leger som pga. «unasjonal» opptreden under krigen, ville bli fratatt sin lisens (1). Alt tydet på at det ville bli legemangel i Norge.

I månedsskiftet mai-juni 1945 var rektor ved Københavns Universitet Jens Nørregaard på reise i Norge og Sverige, og rektor ved Universitetet i Oslo, Jens Arup Seip (1884–1963), tok da opp med ham om det var mulighet for at noen norske studenter kunne studere medisin i Danmark. Danskene nølte ikke, og 2. september 1945 reiste 120 forventningsfulle studenter med tog fra Oslo. Opptaksbetingelsene var ikke helt ordinære. Foruten en god studenteksamen var betingelsen for opptak at man hadde minst ett års «krigsinnsats» ved militæravdeling, i hjemmefronten eller som fange av politiske grunner (1–3). Dette siste hadde som begrunnelse at rettsoppgjøret i Norge var i gang, og man ville ikke risikere å sende «belastede» personer ut av landet (1).

Alle ble innkvartert privat og opplevde en enestående gavmildhet som for enkelte strakte seg over alle studieår i Danmark (4). Belastningen på lærestaltene ble formidabel. Årbøkene fra Københavns Universitet i årene 1945–53 viser at Danmark måtte yte store ekstrabevilgninger. Vi norske måtte jo ha foretrekk danske studenter, men vi merket aldri noe mishag fra dansk hold. Opprinnelig var det meningen at vi bare

skulle ta den prekliniske del i Danmark, men det viste seg snart at klinikkene i Norge ikke hadde stor nok kapasitet til å overta. Bare 13 av studentene avsluttet studiet ved Universitetet i Bergen i årene 1951–54.

I 1940-årene måtte medisinerne i Århus avslutte i København. Universitetet i Kongens by fikk en ekstra byrde, som vi heller ikke fikk noen følelse av. Vår takknemlighet til Danmark er stor. Allerede i 1952 startet John Chr. Knoop (f. 1923) og Bjarne Ranheim (f. 1922) en innsamling til et fond som skulle gi stipend til danske studenter. Siden 1980 har artikkelforfatteren arbeidet med et liknende prosjekt som årlig har gitt stipend til to danske medisinerere til studieopphold ved Beitostølen helsesportssenter. Jeg har redegjort for dette arbeidet i *Tidsskriftet* (5–9) og i *Ugeskrift for Læger* (10). Fondets restmidler på godt 259 000 kroner ble av styret ved Johan Peter Lützw-Holm (f. 1926), Per Isachsen (f. 1923) og Carl Severin Albretsen (f. 1926) i 2004 overført til universitetene i København og Århus (9). Betingelsen for det danske opptaket var at studentene skulle komme hjem igjen og belønningen var en norsk licentia practiciandi (2). Vi som kom til Danmark i 1945 hadde en spesiell, hovedsakelig militær, bakgrunn. Dette førte til at bare tre kvinner kom med. 10 % av oss hadde en far som var lege.

Jeg har samlet opplysninger om de 120 studentene ved hjelp av legeföreningene i Nor-

den, Helsedirektoratet i Oslo og de relevante universiteter. Jeg har også konsultert nyere utgaver av *Den danske lægestand* og *Norges leger*. 11 av 1945-kullet slo seg ned som leger i Danmark, ti av dem giftet seg der. Sju etablerte seg i Sverige, og to ble leger utenom Norden. Noen få valgte andre studieretninger eller avsluttet medisinstudiet. 89 kom tilbake til Norge. Vi fordelte oss nok som vanlig over de forskjellige medisinske fag. For krigsstudentene fra Norge ble Danmarks enestående gave vår store mulighet.

Manuskriptet ble godkjent 26.10. 2005.

Litteratur

1. Iversen HG. Praktisk nordisme – et 50-års minde. *Ugeskr Læger* 1995; 157: 4972–4.
2. Erlandsen C, Koksvis T. Danmarksmedisinere av 1945 – et 50-årsminne. *Tidsskr Nor Lægeforen* 1995; 115: 3848–9.
3. Albretsen CS. Immatrikulering ved Københavns Universitet – både i 1945 og 1995. *Tidsskr Nor Lægeforen* 1995; 115: 3849.
4. Enge I, Lützw-Holm JP, Grahl-Madsen R et al, red. Boka om oss sjøl. Oslo: Eget forlag, 1951.
5. Albretsen CS. Danske medisinerere på Beitostølen helsesportssenter. *Tidsskr Nor Lægeforen* 1991; 111: 2578.
6. Albretsen CS. Beitostølen Helsesportssenter tar imot danske medisinstudenter. *Tidsskr Nor Lægeforen* 1996; 116: 2209.
7. Albretsen CS. Norske leger utdannet i København etter 1945. *Tidsskr Nor Lægeforen* 2000; 120: 3463.
8. Albretsen CS. Fondet for danske medisinske studenter. *Tidsskr Nor Lægeforen* 2003; 123: 2102.
9. Albretsen CS. Fondet for danske medisinske studenter. *Tidsskr Nor Lægeforen* 2004; 124: 531.
10. Albretsen CS. Norske medisinske studenter i København 1945–1960. *Ugeskr Læger* 1993; 155: 1238.

Medisinstudenter ved Københavns Universitet – julkullet 1952 hadde det største innslaget av studenter fra Norge, godt hver femte var norsk. Foto privat